

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของป้ดหา

อาชีวศึกษาเป็นการศึกษาวิชาชีพ มีวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษาอบรมผลิตและพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในงานอาชีพ เพื่อเป็นช่างกึ่งฝีมือ ช่างฝีมือ และช่างเทคนิค รวมทั้งให้บริการฝึกอาชีพระยะสั้นแก่ประชาชนทั่วไป รวม 5 สาขาวิชา ได้แก่ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม ทหกรรม และศิลปหัตถกรรม

กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายในการบริหารงานวิทยาลัยอาชีวศึกษาต่างๆ ให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยกำหนดทิศทางการพัฒนา ดังนี้ คือ

1. มุ่งขยายการศึกษาวิชาชีพและบริการฝึกอาชีพให้กว้างขวาง สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะสาขาที่ขาดแคลนและจำเป็นต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการบริการ
2. เร่งรัดพัฒนาการเรียนการสอนให้เป็นกระบวนการครบวงจร โดยฝึกให้มีทักษะในวิชาชีพจนสามารถผลิต จำหน่าย จัดการ บริการ และบริโภคสินค้าต่าง ๆ ได้
3. การพัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษา โดยเน้นที่ความมีทักษะ คุณธรรม ความกล้าเลิศจิตวิทยา และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

แนวนโยบายในการบริหารงานของกรมอาชีวศึกษา สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2530-2534 ซึ่งระบุไว้ว่า จะมุ่งพัฒนาคุณภาพของคนออกไปพัฒนาสังคม และยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตตามเกณฑ์ของความจำเป็นพื้นฐาน โดยการศึกษาจะต้องมีบทบาทพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในงานอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง และฟื้นฟูอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เร่งผลิตกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลนและตามความต้องการของตลาด โดยให้มีการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ เพื่อพัฒนางานอาชีพให้ผู้เรียนมีทักษะและมีฝีมือ

กรมอาชีวศึกษาได้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง พัฒนาระบบการศึกษาให้เจริญก้าวหน้ามาตลอด ประกอบกับรัฐบาลและสังคมได้มองเห็นความสำคัญของอาชีวศึกษามากขึ้น ยิ่งในปัจจุบันประชาชนสนใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนวิชาชีพมากขึ้น เนื่องจากเห็นว่าเรียนแล้วโอกาสการไ้งานทำมีมาก และรัฐบาลก็ได้สนับสนุนค่านงประมาณเพิ่มมากขึ้นด้วย จึงทำให้กรมอาชีวศึกษาแผ่ขยายสาขาไปทั่วประเทศ เพิ่มปริมาณนักศึกษาครอบคลุมทั้งการพัฒนาหลักสูตรและคุณภาพการเรียนการสอน

กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 โดยมุ่งให้ผู้ที่เรียนที่สำเร็จการศึกษาสามารถออกไปปฏิบัติงานในระดับช่างฝีมือ มีทักษะด้านอาชีพ เน้นทักษะเฉพาะอย่างในอาชีพที่มีความถนัดและสนใจ ซึ่งสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้อย่างแท้จริง เป็นการเตรียมผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีในการทำงาน มุ่งให้รู้จักพัฒนาตนเองทั้งด้านความคิด การแก้ปัญหาในการดำรงชีวิต การทำงานบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม และความเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ

ปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่ผ่านมาทำให้หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชนมีการขยายตัวน้อยและการรับพนักงานเข้าทำงานน้อยลง ผลที่ตามมาคือผู้ที่สำเร็จการศึกษาสายสามัญมีการว่างงานเพิ่มมากขึ้น จากปัญหาดังกล่าวความพยายามในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของกรมอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับภาวะปัจจุบัน โดยมีเป้าหมายผลึกกำลังคนเพื่อไปประกอบอาชีพในสถานประกอบการต่าง ๆ และผลึกกำลังคน เพื่อไปประกอบอาชีพอิสระ ทำให้ประชาชน นักเรียน นักศึกษา ให้ความสนใจที่จะเข้ารับการอบรมศึกษาต่อในวิทยาลัยอาชีวศึกษามากขึ้น แมว่ารัฐบาลจะให้การสนับสนุนโดยการเพิ่มงบประมาณการใช้จ่ายให้แก่กรมอาชีวศึกษา แต่งบประมาณนั้นยังมีจำนวนจำกัดกรมอาชีวศึกษาจึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการแก่ผู้สนใจที่จะเข้าศึกษาต่อ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาได้อย่างทั่วถึง

ดังนั้นจึงเป็นการสมควรที่จะได้มีการศึกษาวิเคราะห์ถึงการใช้จ่ายเงินงบประมาณของวิทยาลัยอาชีวศึกษา เพื่อกรมอาชีวศึกษาจะได้นำไปใช้ในการบริหารงานด้านต่าง ๆ เช่น การวางแผนการจัดสรรงบประมาณประจำปี การวิเคราะห์ต้นทุนรายหัวในการผลิตนักศึกษาแต่ละคนในงบประมาณ การวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนรายหัวในการผลิตนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแต่ละแห่ง นอกจากนั้นเป็นการศึกษาการใช้จ่ายของแต่ละหน่วยงานใน

วิทยาลัยอาชีวศึกษา การเปรียบเทียบการใช้จ่ายของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งอื่นในหน่วยงานเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางการวางแผนควบคุมการใช้จ่ายของหน่วยงานต่าง ๆ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา และสามารถระบุตัวผู้รับผิดชอบในการใช้จ่ายนั้นได้ด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการใช้จ่ายทั้งเงินงบประมาณแผ่นดินและเงินนอกงบประมาณแผ่นดินของหน่วยงานต่าง ๆ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา 4 แห่ง คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาขอนแก่น วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม วิทยาลัยอาชีวศึกษาเลย และวิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี
2. ศึกษาต้นทุนรายหัวด้วเฉลี่ยในการผลิตนักศึกษา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้ง 4 แห่ง
3. ศึกษาต้นทุนรายหัวในการผลิตนักศึกษา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้ง 4 แห่ง แยกตามคณะวิชา ตามวิธีการรับส่วนโดยตรงและการรับส่วนเป็นชั้น
4. วิเคราะห์การใช้จ่ายเงิน ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้ง 4 แห่ง เพื่อใช้ในการบริหารงานคนต่าง ๆ เช่น การวางแผนงบประมาณ การควบคุมการดำเนินงาน การรับนักศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. ต้นทุนรายหัวด้วเฉลี่ยในการผลิตนักศึกษา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้ง 4 แห่ง คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาขอนแก่น วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม วิทยาลัยอาชีวศึกษาเลย และวิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี ไม่แตกต่างกัน
2. ต้นทุนรายหัวด้วเฉลี่ยในการผลิตนักศึกษา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้ง 4 แห่ง ในแต่ละปีงบประมาณ คือ ปีงบประมาณ 2526-2530 ไม่แตกต่างกัน
3. ต้นทุนรายหัวในการผลิตนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้ง 4 แห่ง แยกตามคณะวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะวิชาบริหารธุรกิจ และคณะวิชาศิลปหัตถกรรม ตามวิธีการรับส่วนโดยตรงและการรับส่วนเป็นชั้น ไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายเพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานของวิทยาลัยอาชีวศึกษา
วิเคราะห์ตามแนวทาง ดังต่อไปนี้

1. การแบ่งหน่วยงานต่าง ๆ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้ง 4 แห่ง ใช้หลักการแบ่ง
แบบอย่างเดียวกันตามที่กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้กำหนด คือ มีกรรมการ
ที่ปรึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา 4 ฝ่าย
ประกอบด้วย ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา ฝ่ายกิจการนักเรียน-นักศึกษา ฝ่ายวางแผนและพัฒนา
และฝ่ายวิชาการ
2. การวิเคราะห์ต้นทุนรายหัวตัวเฉลี่ยในการผลิตนักศึกษา ของวิทยาลัยอาชีว-
ศึกษาทั้ง 4 แห่ง ถือว่านักศึกษาทุกคนในวิทยาลัยเดียวกันได้ใช้ประโยชน์ในการบริหาร
บริการทั่วไป และ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เท่าเทียมกัน
3. การวิเคราะห์ต้นทุนรายหัวในการผลิตนักศึกษา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้ง
4 แห่ง แยกตามคณะวิชา ตามวิธีการป้อนส่วนโดยตรงและการป้อนส่วนเป็นชั้น ถือว่านักศึกษา
ในคณะวิชาเดียวกันได้ใช้ประโยชน์ในการบริหาร บริการทั่วไป และ สิ่งอำนวยความสะดวก
ต่าง ๆ เท่าเทียมกัน
4. วิเคราะห์ค่าใช้จ่าย ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้ง 4 แห่ง ในปีงบประมาณ
2526-2530 หักจากเงินงบประมาณแผ่นดินและเงินนอกงบประมาณแผ่นดิน เฉพาะค่าใช้จ่าย
จ่ายที่สถานศึกษาเป็นผู้จ่ายเท่านั้น โดยใช้หลักการบัญชีแบบเกณฑ์รับฟังจ่าย (ACCRUAL
BASIS) ตามรายงานที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้ง 4 แห่ง ส่งกรมอาชีวศึกษา
5. เงินนอกงบประมาณแผ่นดิน คือ เงินบำรุงการศึกษา ซึ่งจำแนกหมวดราย
จ่ายตามหมวดรายจ่ายของเงินงบประมาณแผ่นดิน
6. เนื่องจากปีงบประมาณแผ่นดินคาบเกี่ยวกับปีการศึกษา กล่าวคือ ปีงบประมาณ
แผ่นดินเป็นช่วงเวลาตั้งแต่ 1 ตุลาคม ถึง 30 กันยายนของปีถัดไป แต่ปีการศึกษาเริ่มตั้งแต่
จันทร์แรกของเดือนพฤษภาคม ถึง ทีุ่่กรที่สามของเดือนมีนาคมของปีถัดไป ในการวิจัยนี้ จึง
ใช้ปีงบประมาณเป็นหลัก ส่วนจำนวนนักศึกษาใช้วิธีการตัวเฉลี่ยจากจำนวนนักศึกษาในปีการ

ศึกษา 2 ปี เช่น ปีงบประมาณ 2526 ใช้จำนวนนักศึกษาตัวเฉลี่ยในปีการศึกษา 2525 และปีการศึกษา 2526

ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย

1. ใช้เป็นแนวทางในการควบคุม เปรียบเทียบ และระบุผู้รับผิดชอบในการใช้จ่ายของแต่ละหน่วยงาน ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้ง 4 แห่ง
2. ใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานด้านต่าง ๆ เช่น การวางแผนงบประมาณ การควบคุมการดำเนินงาน และการรับนักศึกษา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ปีงบประมาณ	หมายความว่า ระยะเวลาตั้งแต่ 1 ตุลาคมปีใด ๆ ถึง 30 กันยายนของปีถัดไป และให้ใช้ พ.ศ. ถัดไป เป็นชื่อสำหรับปีงบประมาณนั้น
รายจ่ายงบกลาง	หมายความว่า รายจ่ายที่ตั้งไว้เพื่อกระทรวงการคลังและสำนักงานประมาณจ่ายหรือจัดสรรตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย เช่น เงินเบี้ยหวัด บำเหน็จบำนาญ เงินช่วยเหลือข้าราชการ เงินเลื่อนขั้นเลื่อนอันดับ เงินเดือนข้าราชการ ฯลฯ
รายจ่ายของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ	หมายความว่า รายจ่ายซึ่งกำหนดไว้สำหรับส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ ซึ่งจำแนกออกเป็น 7 หมวด คือ หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ หมวดค่าจ้างชั่วคราว หมวดค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ หมวดค่าสาธารณูปโภค หมวดค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง หมวดเงินอุดหนุน และหมวดรายจ่ายอื่น

เงินบำรุงการศึกษา	หมายความว่า เงินรายได้ที่วิทยาลัยเก็บจากนักเรียนในแต่ละปี ได้แก่ ค่าบำรุงการศึกษา ค่าบำรุงสุขภาพ ค่าบำรุงห้องสมุด และรายได้อื่น ๆ ที่วิทยาลัยได้รับ
หน่วยงานผลิต	หมายถึง คณะวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะวิชาบริหารธุรกิจ และคณะวิชาศิลปหัตถกรรม
หน่วยงานบริการ	หมายถึง หน่วยงานต่าง ๆ ในแผนภูมิการบริหารงานของสถานศึกษา ยกเว้น คณะวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะวิชาบริหารธุรกิจ และคณะวิชาศิลปหัตถกรรม
ต้นทุนรายหัวตัวเฉลี่ย	หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาแต่ละแห่งจ่ายเพื่อการศึกษาแก่นักศึกษาแต่ละคนต่อปีงบประมาณ ต้นทุนรายหัวตัวเฉลี่ยประกอบด้วย เงินงบประมาณแผ่นดินและเงินนอกงบประมาณแผ่นดิน ตัวเฉลี่ยคำนวณจำนวนนักศึกษาในปีงบประมาณ
การปันส่วนโดยตรง	หมายถึง การปันส่วนค่าใช้จ่ายของแต่ละหน่วยงานบริการให้กับหน่วยงานผลิตโดยตรง โดยไม่คำนึงถึงการที่หน่วยงานบริการหนึ่งบริการให้กับหน่วยบริการอื่นหน่วยหนึ่ง
การปันส่วนเป็นขั้น	หมายถึง การปันส่วนค่าใช้จ่ายของหน่วยงานบริการหนึ่งให้กับหน่วยงานผลิต และหน่วยงานบริการอื่น ๆ โดยมีการเลือกลำดับของหน่วยงานที่จะปันก่อน-หลัง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย